

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.092/2013/2. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Dankó Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek - a Rézmovits és Poór Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Rézmovits Péter ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2012. december 12. napján kelt 10.a.P.22.415/2009/130. számú ítélete ellen az alperes részéről 131. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben** és akként **változtatja meg**, hogy a kártérítés fizetésére irányuló keresetet teljes egészében elutasítja.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 490 000 (négy száz kilencven ezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az **(E.)** Kft. állította elő és hozta forgalomba a '90-es években a **(élesztőtabletta neve)** élesztőtablettát. A termék csomagolásához használt doboz **(grafikus neve)** grafikus által tervezett fedőlapján a felperes képmása látható. Az eredeti fényképet 1991-ben **(fotós neve)** fotós készítette, feltehetően egy naptárhoz való felhasználás céljából. Az **(E.)** Kft. **(élesztőtabletta neve)** **(E.)** néven védjegytalpat kért és kapott az élesztőtabletta csomagolásához használt dobozon található képre. A színes ábrás védjegy a Magyar Szabadalmi Hivatal nyilvántartásában szerepel, a bejelentés napja 1992. május 29. napja, utolsó jogosultja az alperes volt. Utóbb az **(E.)** Kft. ellen felszámolási eljárás indult, ennek eredményeként a társaságot 1996. május 8. napjával a cégjegyzékből törölték, iratai selejtezésre kerültek. Ezt követően a terméket az **(A.)** Zrt., majd az alperesi társaság gyártotta és forgalmazta a gyógyszertárakban, továbbá a **(üzletláncok neve)** üzletláncoknál változatlan megjelenéssel. Az alperes az élesztőtablettát 2010. augusztus hónapban gyártotta utoljára, 2011. március 16-át követően a perbeli képmást tartalmazó csomagolást már nem használta.

A felperes 1986-tól folyamatosan modellként tevékenykedik, a '90-es évek elejéig az egyik legfoglalkoztatottabb modellként tartották számon. Számos képes újságban szerepelt, fodrász modellként dolgozott, különböző cégek termékeinek háziasszonya volt, rendezvényeken, bálokon vett részt, a televízióban műsort vezetett. 2008-ban szerzett tudomást arról, hogy fényképe az említett élesztőtabletta dobozán - hozzájárulása nélkül - feltüntetésre került.

A felperes módosított keresetében személyiségi joga megsértésének megállapítását kérte, valamint az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, a további jogsértéstől való eltiltásra, továbbá 2004. december 16-tól 2011. március 16. közötti időszakra évi 3 000 000 Ft és kamatai kártérítés jogcímén történő megfizetésére. Előadása szerint nem adta hozzájárulását ahhoz, hogy a róla 20 évvel korábban, más célból készült fénykép a **(élesztőtabletta neve)** élesztőtabletta dobozán megjelenjen, erről 2008. decemberéig tudomása sem volt. Állította, hogy a kártérítési követelésével érintett időszakban országosan elismert, foglalkoztatott modell volt, képmása felhasználását az alperesnek, illetve jogelődjének csak díjazás ellenében engedélyezte volna, amely a kialakult szakmai gyakorlatnak megfelelően évi 3 000 000 Ft-ot tett volna ki.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint az érintett termék 2002. május 30-ig védjegyjogtalom alatt állt, s miután annak lajstromozására a bejelentéskor hatályos jogszabály értelmében nem kerülhetett volna sor, amennyiben az bárkinek a képmáshoz fűződő jogát sértette volna, ez önmagában is igazolja a képmás jogszerű felhasználását. Hivatkozott arra, hogy a felperes már 1992-ben igényt kívánt érvényesíteni a képmása használatával összefüggésben, az **(E.) Kft.** azonban a jogszerű használatot igazolni tudta. Állítása szerint jogelődje megbízása alapján **(grafikus neve)** grafikus készítette el a doboz felületi terveit, akinek rendelkezésére állt a képmás felhasználásához szükséges felperesi engedély, így személyiségi jogsértés nem történhetett. Kiemelte, a termék forgalmazásából kb. évi 3,5 millió forintos bevétele származott, így ehhez mérten - a kereset jogalapjának megalapozottsága esetén is - eltúlzottnak tekinthető az évi 3 000 000 Ft-ot kitevő követelés. A kártérítés mértékének meghatározása tekintetében lényegesnek ítélte a termékkel megvalósítandó üzleti célt, a fotón szereplő személy ismertségét, továbbá, hogy az felhasználásra került-e a közmédiában.

Hivatkozása szerint a fotó szerzői mű, azaz a szerzői jogi törvény hatálya alatt áll, ennek jogosultja a fotó készítője, **(fotós neve)**, így a szerzői jogi törvény 72. §-a szerint a felperesnek - kártérítési igénye megalapozottsága esetén - a jogdíjon osztoznia kellene a fotóssal, illetve a grafikkussal.

Az elsőfokú bíróság a 33. sorszám alatti rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes képmáshoz fűződő személyiségi jogát, kötelezte a jogsértés abbahagyására és eltiltotta a további jogsértéstől. A Szegedi Ítéltábla a 2011. október 12. napján kelt Pf.II.20.367/2. számú részítéletével az elsőfokú bíróság határozatát részítéletnek tekintette, és azt helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4 375 000 Ft-ot és ennek 2008. január 1. napjától a kifizetés

napjáig járó törvényes kamatait. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 506 700 Ft perköltséget.

Határozatának indokolásában kifejtette, a jogsértés ténye jogerős részítélettel megállapításra került. Megállapíthatónak ítélte azt is, hogy a felperest képmása jogosulatlan használatával okozati összefüggésben kár érte, ehhez képest a perben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a képmás felhasználása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes azonban a kellő körültekintést elmulasztotta, amikor nem győződött meg arról, hogy a fényképfelvétel jogosultja a felhasználáshoz engedélyt adott-e, nem kutatta fel ennek érdekében a lehetséges szerződéseket, illetőleg a fénykép készítőjét, így a felróhatóság alól nem tudta magát eredményesen kimenteni. Miután pedig a képmás felhasználói joga vagyoni értékkel bír, így amiatt, hogy a felperes díjazásban nem részesült, őt vagyoni hátrány érte. Álláspontja szerint az érintett termék védjegyzoltalom alá helyezése nem mentesítette az alperest attól, hogy a képen látható személy felhasználási engedélyét beszerezze, ezért felelős az ennek elmulasztásával okozati összefüggésben a felperes oldalán bekövetkezett károk megtérítéséért.

Nem találta bizonyítottnak, hogy a felperes szabad felhasználásra adta forgalomba a perbeli képmását, ezért nem ítélte helytállónak azt az alperesi hivatkozást, miszerint a szerzői jogi rendelkezések alkalmazása mellett a díj a felperest, az ügynökséget és a fotóst együttesen illeti.

A kártérítési igény mikénti elbírálása szempontjából több, az általa megjelölt kúriai és fővárosi ítélőtáblai döntésre hivatkozással azt tekintette kiindulópontnak, hogy a felperes képmásának jogosulatlan felhasználása személyiségvédelmi igényt alapoz meg, így arra nem a szerzői jogi törvény rendelkezései alkalmazandók. A kár összegének meghatározása tekintetében pedig vizsgálta, hogy az érintettek megállapodása esetén egy hasonló felvétel felhasználási célú megszerzése milyen értéket képvisel. A felperesi igény perbeli érvényesítésének időpontjához képest a jogsértés időtartamát az általános elévülési idő figyelembevételével 2004. december 16-tól kezdődően vette figyelembe, míg az elmaradt haszon mértékének meghatározásakor értékelte, hogy a felperesnek az érintett időszakban a kereső tevékenységéből milyen rendszeres jövedelme származott, továbbá a felpereshez hasonló ismertségű modellek e tevékenységük körében kötött megbízási szerződés alapján milyen összegű megbízási díjban részesültek. A jogsértés időtartamára és a szűkebb területre korlátozódó felhasználás tényére tekintettel az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (3) bekezdésében írt mérlegelési jogkörében eljárva a felperes által jogszerűen érvényesíthető elmaradt haszon éves összegét 700 000 Ft-ban, ezáltal a jogsértéssel érintett teljes időszakra (6 év 3 hónap) járó kártérítés összegét 4 375 000 Ft-ban határozta meg. A perben kirendelt eseti szakértő, továbbá **(szakértők neve)** szakértők véleményét azok hiányos, illetőleg aggályos volta miatt a kártérítés összegének meghatározása során nem tekintette irányadónak, ezt ítéletében részletesen indokolta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést elsődlegesen annak megváltoztatása, a kereset teljes elutasítása, míg másodlagosan a terhére megállapított marasztalási összeg mérséklése iránt. Érvelése szerint a perben körültekintően bizonyította, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezáltal a Ptk. 339. § (1) bekezdés 2. fordulata alapján a kártérítési felelősség alól mentesül. Kiemelte, a perbeli fotót jogelődjétől jóhiszeműen szerezte,

emellett a védjegy lajstromozásának tényére tekintettel jogosan bízhatott abban, hogy a védjegy személyiségi jogokat nem sért, miután ennek hiányában a védjegy lajstromozására nem kerülhetett volna sor. Tévesen róta az elsőfokú bíróság a terhére, hogy mindezek ellenére nem győződött meg a képmás felhasználásának jogszerűségéről, ennek érdekében nem kutatta fel a lehetséges szerződéseket, nyilatkozatokat, ennek megkövetelése ugyanis súlyosan okszerűtlen követelmény, annak szankcionálása pedig, hogy bízott egy jogerős közigazgatási határozat jogszerűségében, sérti a jogbiztonság követelményét. Mindemellett nem vehette át a lajstromozási eljárást lefolytató hatóság hatáskörébe tartozó feladatokat, és nem volt feladata a fotós, illetve az ábrázolt személy felkutatása sem.

Másodlagos fellebbezése kapcsán kifejtette, bár a felperes keresetében személyiségi joga megsértése miatt kért jogvédelmet, ez nem zárja ki, hogy a kártérítés összege során a szerzői jog kógens szabályai is alkalmazásra kerüljenek, tekintve, hogy az alperes nem közvetlenül a fotót, hanem a grafikát használta fel, ami pedig szerzői műnek tekinthető. Az elsőfokú bíróság által meghatározott kártérítés összege sérti a szerzői jogi törvény rendelkezéseit, így a jogalap megalapozottsága esetén a **(egyik szakértő neve)** szakértői véleményében kifejtett számítás alkalmazása fogadható el. Hangsúlyozta, a jogsértéssel érintett időszak 2009. december 16. napjával kezdődik, az ezt megelőzően a felperesi jogi képviselő által írt felszólítás ugyanis kártérítési igényt nem tartalmazott, így a felperes a megelőző időszakra vonatkozóan elmaradt haszna megtérítését nem kérheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte az általa az elsőfokú eljárásban kifejtett indokait fenntartva.

A fellebbezés **alapos**.

A felperes keresetében a képmása hozzájárulása nélküli, jogellenes felhasználása által a személyhez fűződő joga megsértésének megállapítását, ennek kapcsán egyfelől objektív szankciók alkalmazását kérte. A kereseti kérelem e részeit illetően jogerős részítélet állapította meg a jogsértés megtörténtét, emellett a bíróság megalapozottnak ítélte a jogsértő magatartás abbahagyására, illetve a további jogsértéstől való eltiltásra irányuló felperesi igényt is, így utóbb a bíróságnak a tekintetben kellett állást foglalnia, hogy helye van-e a szubjektív jogkövetkezmény alkalmazásának, azaz a felperes kártérítési igénye megalapozottnak tekinthető-e.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság is helytállóan hivatkozott, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint követelhet kártérítést.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint, aki jogellenesen másnak kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A polgári jogi felelősség szükségképpen elemei a jogellenesség, a hátrányos eredmény, azaz a kár bekövetkezése, valamint e kettő közötti okozati összefüggés. E jogszabályi feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya a kártérítési felelősség megállapíthatóságát kizárja.

Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a deliktuális felelősség fentiekben részletezett szükségképpen elemei megvalósultak. A jogerős részítélet alapján ugyanis tényként kezelendő, hogy az alperes jogellenes

magatartást tanúsított azáltal, hogy a felperes képmását hozzájárulása nélkül felhasználta. Az ezzel okozati összefüggésben előállott hátrány bekövetkezte is nyilvánvaló, hiszen a képmás felhasználásáért a felperes díjazásban nem részesült, holott, mint fotómodell képmása jogszerű felhasználásáért díjazásra igényt tarthatott volna. A polgári jogi kártérítési felelősség általános - felróhatósági - alakzatában a fenti három elem együttes megléte esetén sem feltétlenül van helye a kártérítési felelősség megállapításának. Menteseül ugyanis a felelősség alól az, aki bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, vagyis magatartása nem volt felróható. Az elvárhatóság kérdésének elbírálásánál abból kell kiindulni, hogy mindenkinek úgy kell eljárnia, hogy a kár bekövetkezése megelőzhető legyen. A felróhatóság megítélését illetően a magatartás elbírálása egy objektív zsinórmérték alkalmazásával dönthető el, nem a szubjektív képességek, tényezők relevánsak, hanem a társadalom tagjai által általában kifejtett magatartás jelenti a normát, amelynek való meg nem felelés társadalmi elítélést és ennek következményeként felróhatóságot von maga után. Az elvárhatósági szint mindig az adott helyzetben és körülmények között, az eset sajátosságaira figyelemmel vizsgálendő.

Az alperes nyomatékkaival hivatkozott a perben arra, hogy a perbeli ábra már lajstromozott védjegy volt abban az időpontban, amikor azt átvette. Hangsúlyozta, hogy a lajstromozással szemben senki nem terjesztett elő kifogást, megelőzően pedig jogelődje éveken keresztül forgalmazta az élesztőtablettát a felperes képmását ábrázoló csomagolásban anélkül, hogy annak kapcsán bárki megalapozott igényt érvényesített volna. Lényeges, hogy a védjegyet az **(E.)** Kft. lajstromoztatta, majd annak felszámolását követően az **(A.)** Zrt. gyártotta és forgalmazta a terméket. Az alperes ezt követően vált a védjegy jogosultjává, majd gyártotta és forgalmazta maga is változatlan megjelenéssel az élesztőtablettát. A védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. tv. részletezi azokat az ún. viszonylagos kizáró okokat, amelyek teljesülése esetében a megjelölés védjegyoltalomban nem részesülhet, így - egyebek mellett - nem illeti a megjelölést a

védjegyoltalom, amennyiben másnak a személyhez - különösen névhez, képmáshoz - fűződő korábbi jogát sértene (5. § (1) bekezdés a) pont). A perbeli védjegy nem vitásan bejegyzésre került a védjegylajstromba, így az idézett jogszabályi rendelkezésből következően az alperes alappal bízhatott a védjegy jogszerűségében, azaz abban, hogy az más személyiségi jogát nem sérti. Ilyen körülmények között a

termék gyártását, illetve forgalmazását megelőzően nem volt elvárható tőle annak vizsgálata, hogy kit ábrázol a grafika, nem kellett nyomoznia a fotó készítője után és azt sem kellett feltételeznie, hogy a védjegy jogosulatlanul került lajstromozásra. Mindezen körülmények a személyiségi jogsértés körében kerülhetnek értékelésre, ahogyan erre a jogerős részítéletben kifejtettek is utalnak, azonban a felróhatóság alóli kimentés vizsgálata kapcsán az alperes terhére nem értékelhetők. Nem vitás, hogy a felperes korábban az alperessel szemben a képmása használatával összefüggésben igényt nem érvényesített, így az alperest nem terheli felróhatóság a felperes képmásának felhasználását illetően. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperes a felróhatóság alól magát sikerrel kimentette, azaz úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Mindezek miatt a kártérítés összegének vizsgálata okafogyottá vált, az ítéletábra ezért az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálatát e tekintetben mellőzte.

Az elsőfokú ítélet fentiek szerinti megváltoztatása folytán változott a peres felek pernyertességének-pereszertességének aránya, a felperes ugyanis csupán a személyhez

fűződő jogsérelem megállapítása és az objektív jogkövetkezmények alkalmazása tekintetében minősül pernyertesnek. A perköltség meghatározása során figyelemmel kellett lenni arra, hogy az eljárási illetéket a felperes lerotta, továbbá, hogy a szakértői költségeket a peres felek megosztva előlegezték. Az elsőfokú eljárás pertárgyértékéhez, valamint az elsőfokú bíróság által meghatározott pernyertesség-pervesztesség arányához mérten az alperesnek járó perköltség magasabb összegben került meghatározásra, mint ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján meghatározható lenne, így az elsőfokú ítélet megváltoztatása ellenére is helytállónak tekinthető az elsőfokú perköltség összegére és viselésére vonatkozó rendelkezés, az alperes javára ezt meghaladó mértékű elsőfokú perköltség nem állapítható meg.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a felperes kártérítés iránti igényét teljes egészében elutasította.

Az alperes fellebbezése eredményesnek bizonyult, ezért a felperes a Pp. 78. §-a alapján köteles az alperes - lerott fellebbezési illetékből és a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - fellebbezési eljárási költségének viselésére,

Szeged, 2013. április 10.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró